

Anti-pestprotocol Zuiderpark

Pesten onacceptabel!

Pestprotocol

Voorwoord

Bij het opstellen van dit protocol is gebruik gemaakt van Pestweb. Dit is een onderdeel van het Centrum voor School en Veiligheid.

De volgende onderdelen van Pestweb zijn opgenomen in het pestprotocol:

- Uitleg over het belang van een pestprotocol.
- De uitgangspunten van de school wanneer het over pesten gaat.
- Wat wordt onder pesten verstaan?
- Uitleg van de verschillende rollen bij pesten.
- Wat zijn signalen voor een peestsituatie?
- Wat doet school aan preventie?
- Hoe zet de school het sociaal-emotioneel leerlingvolgsysteem in bij de aanpak van pesten?
- Welke methode heeft de school voor sociaal-emotionele ontwikkeling?
- Hoe wordt dagelijks aandacht gegeven aan een positief klimaat?
- Welke omgangsregels zijn er en hoe worden die levend gehouden?
- Welke stappen worden er gezet als er gepest wordt?
- Welke afspraken zijn er gemaakt?
- Wat zijn de consequenties van pestgedrag?
- Is er sprake van een vijfsporenbeleid?
- Welke problemen zijn er binnen de school te verwachten bij de aanpak van pesten en hoe wordt hiermee omgegaan?
- Contactpersonen en instanties die zich met pesten bezighouden, zowel binnen als buiten de school.
- Informatie voor ouders.
- Mogelijke signalen van een peestsituatie.
- Wat ouders kunnen doen.
- Verschillende publicaties en websites over pesten.

Inhoud

1. Inleiding	5
1.1 Het belang van dit pestprotocol	5
1.2 De uitgangspunten van Zuiderpark t.a.v. pesten	5
2. Pesten	5
2.1 Wat is pesten?	5
2.2 Verschil tussen plagen en pesten	6
2.3 Hoe wordt er gepest?	6
2.4 Wat is digitaal pesten (cyberpesten)?	6
2.5 Hoe wordt er digitaal gepest?	7
2.6 Effecten van digitaal pesten.....	7
2.7 Oorzaken van pestgedrag	7
2.8 Rollen bij pesten	8
2.8.1 De pester	8
2.8.2 De gepeste leerling.....	8
2.8.3 De meelopers / meepesters	8
2.8.4 Andere leerlingen	8
2.8.5 Ouders	9
2.8.6 Mentor.....	9
2.8.7 Andere docenten	9
2.8.8 Teamleider/leerlingbegeleider	9
3.0 Mogelijke signalen van een peestsituatie	10
4. Aanpak pesten.....	10
4.1 Preventieve aanpak	10
4.1.1 Schoolreglement/schoolregels.....	10
4.1.2 Lessen/ groepsgesprekken	11
4.1.3 Methode voor sociaal-emotionele ontwikkeling.....	11
4.1.4 Anti-pest methode (m.i.v. 2015 verplicht).....	11
4.1.5 Enquêtes	11
4.1.6 Voorbeeldgedrag	11
4.2 Vijfsporenbeleid	11
4.2.1 Steun bieden aan het kind dat gepest wordt	12
4.2.2 Steun bieden aan het kind dat zelf pest	12
4.2.3 De ouders van het gepeste en van het pestende kind steunen	12
4.2.4 De rest van de klas betrekken bij de oplossingen van het pestprobleem	12
4.2.5 De algemene verantwoordelijkheid van Zuiderpark	13
4.3 Wat kunnen ouders doen bij pesten?	13
4.3.1 Wat kunnen ouders van een gepest kind doen?	13

4.3.2 Wat kunnen ouders van een pestend kind doen?	13
4.4 Wat doet Zuiderpark bij pesten?	14
4.5 Inzet sociaal-emotioneel leerlingvolgsysteem bij de aanpak van pesten	16
4.6 Wat doet Zuiderpark bij digitaal pesten/Cyberpesten?	16
4.7 Consequenties van pestgedrag (maatregelen).....	16
5. Bijlagen	17
5.1 Bijlage 1 Leidraad voor een oriënterend gesprek bij een vermoeden van pesten	17
5.2 Bijlage 2 Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest.....	17
5.3 Bijlage 3 Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling	18
5.4 Bijlage 4 Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling en de pestende leerling (en).....	19
5.5 Bijlage 5 Het stappenplan na een melding van cyberpesten	19
5.5.1 Bijlage 6 Internetprotocol Zuiderpark	20
5.6 Bijlage 7 Tips voor leerlingen om zich veilig te voelen	21
5.6.1 Hoe voorkom je digitaal pesten en misbruik?	21
5.6.2 Wat kun je tegen cyberpesten en misbruik doen?	21
6. Bijlage 8 Pestcontract	22
7. Bijlage 9 Links, films en publicaties over pesten en instanties, die zich bezighouden met pesten:..	23
7.0.1 Internetsites.....	23
7.0.2 Films met als thema pesten.....	23
7.0.3 Boeken	23
8. Bijlage 10 Thermometer pesten in de klas	24
9. Nawoord	25

1. Inleiding

1.1 Het belang van dit pestprotocol

Leerlingen moeten zich thuis kunnen voelen op Zuiderpark. Wij streven dan ook naar een prettige en open sfeer waarin de leerlingen elkaar, maar ook de docenten, het onderwijsondersteunend personeel en de directie respecteren. Om dit te bereiken, moeten leerlingen met elkaar om leren gaan. Het kan voorkomen, dat een leerling gepest wordt. De docenten moeten zich dan realiseren, dat er een ernstig probleem is. Als pesten gedoogd wordt, wordt de veiligheid en de cultuur van Zuiderpark ernstig aangetast. Dit wordt dan ook niet geaccepteerd. Met behulp van dit pestprotocol wordt getracht het pesten te voorkomen. Mocht er onverhoopt toch gepest worden, dan wordt dit via het pestprotocol aangepakt. Hierin is vastgelegd, hoe dit wordt gerealiseerd. Als in dit protocol wordt gesproken over pesten of pestgedrag, dan wordt daarmee ook digitaal pesten, seksuele intimidatie en discriminatie bedoeld.

1.2 De uitgangspunten van Zuiderpark t.a.v. pesten

Zuiderpark vindt pesten onacceptabel. De school zal zich zoveel mogelijk inspannen om pesten te voorkomen. Mocht er gepest worden, dan zal er onmiddellijk actie ondernomen worden. Zuiderpark wil met ouders en leerlingen samenwerken om pesten te voorkomen en tegen te gaan. De gepeste leerlingen moeten weten, dat zij hulp kunnen krijgen van de volwassenen binnen de school.

2. Pesten

2.1 Wat is pesten?

Pesten is langere tijd met woorden of met je lijf, geweld gebruiken tegen een persoon. *Iemand wordt getreiterd, of is het mikpunt van pesterijen, als hij of zij herhaaldelijk en langdurig blootstaat aan negatieve handelingen, verricht door één of meerdere personen.* Bij pesten is de ene leerling sterker en de andere leerling zwakker. Het is steeds dezelfde leerling die wint en dezelfde leerling die verliest. Vaak gebeurt pesten niet één keer, maar is de gepeste leerling steeds weer de klos. De sterkere leerling, de pester, heeft een grotere mond en anderen kijken tegen hem of haar op. De pestkop heeft **geen** positieve bedoelingen; wil pijn doen, vernielen of kwetsen. Vaak is sprake van een groep pesters tegen een enkele leerling. De gepeste leerling kan zich eenzaam of verdrietig voelen, of onzeker en bang zijn.

Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend. Een schoolklimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen een gepeste leerling worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus worden genomen.

Het lastige is, dat veel pestgedrag zich in het geheim afspeelt, zodat het moeilijk is om er greep op te krijgen.

2.2 Verschil tussen plagen en pesten

Plagen mag wel, pesten niet. Wanneer is het nog plagen en wanneer wordt het pesten? Bij plagen is er sprake van incidenten en van een gelijke machtsverhouding. Er is geen winnaar of verliezer. De gepeste leerling mag zichzelf verdedigen en loopt geen (blijvende) lichamelijke en/of geestelijke schade op. Bij pesten daarentegen is sprake van een zekere systematiek en van een ongelijke machtsverhouding. De pester is de 'winnaar' en de gepeste leerling de 'verliezer'. De gepeste leerling kan niet voor zichzelf opkomen.

2.3 Hoe wordt er gepest?

Pesten kan op veel manieren, bijvoorbeeld:

- Met woorden: vernederen, belachelijk maken, uitschelden, bedreigen, met bijnamen aanspreken enz.
- Schriftelijk/per telefoon: gemene briefjes.
- Lichamelijk: trekken aan kleding, duwen en sjoeren, schoppen en slaan, krabben, aan haren trekken of zelfs wapens gebruiken.
- Achtervolgen: opjagen en achterna lopen, in de val laten lopen, klem zetten of rijden.
- Uitsluiting: doodzwijgen en negeren, uitsluiten van feestjes, uitsluiten bij groepsopdrachten.
- Stelen en vernielen: afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen; kliederen op boeken; banden lek prikken, fiets beschadigen.
- Afpersing: dwingen om geld of spullen af te geven; het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen.
- Digitaal pesten.

2.4 Wat is digitaal pesten (cyberpesten)?

Kinderen maken erg veel gebruik van internet en hebben meestal een mobiele telefoon. Een groot deel van hun leven speelt zich online af. Dit betekent dat naast 'gewoon' pesten ook digitaal pesten of cyberpesten kan voorkomen. Dit is pesten via internet en een mobiele telefoon. Cyberpesten kan nog veel harder zijn dan pesten in het gewone, dagelijkse leven. Dit komt, doordat de pestende leerlingen gemakkelijk anoniem kunnen blijven en de reikwijdte van het internet veel groter is. Ouders en docenten kunnen moeilijker ingrijpen, omdat digitaal pesten lastig traceerbaar is. Zuiderpark heeft een internetprotocol. Zie bijlage 6

2.5 Hoe wordt er digitaal gepest?

Ook digitaal pesten kan op veel manieren, bijvoorbeeld:

- Gemene mailtjes sturen, waarin leerlingen worden getreiterd of geïntimideerd. Dit kan zijn d.m.v. schelden, beschuldigen, roddelen, beledigen, e.d.
- Ongewenste sms'jes sturen.
- Stalking: het stelselmatig lastig vallen van iemand door het blijven sturen van hate-mail of het dreigen met geweld in chatrooms.
- Het tegenkomen van ongewenst materiaal zoals: (kinder)porno, gewelddadig materiaal, etc.
- Ongewenst contact met vreemden.
- Webcam-seks: beelden die ontvangen worden, kunnen worden opgeslagen en, eventueel later, worden misbruikt.
- Hacken: gegevens stelen of instellingen aanpassen. Ook kan uit naam van een ander pest-mail worden verstuurd.

2.6 Effecten van digitaal pesten

De effecten van digitaal pesten kunnen erger zijn dan bij traditioneel pesten. Opnames die via de webcam worden gemaakt, worden vastgelegd door een ander. Het is mogelijk dat deze opnames nooit verdwijnen en heel de wereld overgaan. Het is moeilijk te achterhalen of de foto's en opnames, die eenmaal op internet staan, ook echt van internet zijn verwijderd.

2.7 Oorzaken van pestgedrag

Pestgedrag kan een aantal dieper liggende oorzaken hebben, bijvoorbeeld:

- Een problematische thuissituatie.
- Een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet); als een pester zich verloren voelt binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander naar beneden te halen.
- Het moeten spelen van een niet-passende rol.
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas
- Een niet-democratisch leefmilieu binnen de school; een docent is autoritair en laat op een onprettige wijze blijken, dat hij de baas is. Dergelijke spanningen kunnen op een zondebok worden afgereageerd.
- Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau).
- Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid).

2.8 Rollen bij pesten

2.8.1 De pester

De pester is vaak de sterkere in zijn groep. Hij lijkt populair, maar is dat uiteindelijk niet. Hij dwingt zijn populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag te vertonen en denkt door te pesten, dat iedereen hem grappig vindt. Van binnen is een pester vaak onzeker en hij probeert zichzelf groter te maken door een ander te kleineren. Doorgaans voelt een pester zich niet schuldig, want de gepeste leerling 'vraagt' er immers om, om gepest te worden.

2.8.2 De gepeste leerling

Sommige leerlingen lopen meer kans gepest te worden dan andere.

Dit kan meerdere redenen hebben:

- Uiterlijk, gedrag, gevoelens (o.a. over seksuele geaardheid) en sociale uitingsvormen kunnen daarmee te maken hebben. Bovendien worden kinderen pas gepest in situaties, waarin pesters de kans krijgen om een gepeste leerling te pakken te nemen, dus in onveilige situaties.
- Zij doen vaak andere dingen, of hebben iets wat anders is dan de meeste van hun leeftijdgenoten: ze bespelen een ander instrument, doen een andere sport, zijn heel goed in bepaalde vakken of juist niet of ze praten ABN.

Een kind dat wordt gepest, praat er thuis niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn: Schaamte; angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt; het probleem lijkt onoplosbaar; het idee dat hij niet mag klikken.

Een gepest kind voelt zich vaak verdrietig en eenzaam. Hij durft vaak niets terug te doen of te vertellen, dat hij gepest wordt. Het kind is bang om nog meer gepest te worden.

2.8.3 De meelopers / meepesters

Meelopers zijn leerlingen, die incidenteel meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de gepeste leerlingenrol terecht te komen. Het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken, dat zij er dan bij horen. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen. De meeste leerlingen houden zich afzijdig, als er wordt gepest. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit, dat ze niet in de bres springen voor de gepeste leerling, of hulp inschakelen.

2.8.4 Andere leerlingen

De Helper

Neemt het op voor de gepeste leerling. Hij vindt het niet goed, dat er gepest wordt en is niet bang voor de pester. Hij helpt graag en is daarom vaak populair.

De Stiekemer

Hij vindt het goed dat er gepest wordt, maar bemoeit zich er niet mee. Hij is bang om zelf gepest te worden. Hij roept anderen erbij om het pesten te steunen.

De Buitenstaander

Hij denkt dat er in de klas niet gepest wordt. Het kan hem ook niets schelen, zolang hij er zelf maar geen last van heeft.

De Stille

Hij bemoeit zich er niet mee als er gepest wordt. Hij vindt het pesten wel gemeen, maar durft niets te doen of te zeggen en is bang zelf gepest te worden.

2.8.5 Ouders

De ouders hebben in de opvoeding invloed op het pesten. Zij kunnen signalen van pesten herkennen. De ouders kunnen hun kind actief bijstaan als hun kind gepest wordt, of als hun kind zelf een pester is. Zuiderpark ziet de ouders als een educatieve partner. Zuiderpark en ouders zien elkaar als partijen waartussen regelmatig wederzijds overleg plaatsvindt.

2.8.6 Mentor

Elke mentor bespreekt aan het begin van het schooljaar de algemene afspraken en regels in de klas en de school. Het onderling plagen en pesten wordt hierbij genoemd en onderscheiden. Ook bespreekt de mentor in zijn klas het pestprotocol.

Er wordt duidelijk verteld, dat pesten altijd gemeld moet worden en niet als klikken wordt beschouwd. Het moet worden gezien als hulp bieden of vragen. De mentor is het aanspreekpunt voor leerlingen, die willen melden dat er gepest wordt. Daarnaast wordt hij ook door andere docenten ingeschakeld, als er mogelijk gepest wordt. De mentor heeft verder een actieve, signalerende taak ten aanzien van pesten. Hij onderneemt actie bij pesten. Hij is de contactpersoon voor de ouders.

In het kennismakingsgesprek met de mentor tekenen de leerlingen en ouders een zogenaamd pestcontract en een cyberpestcontract.

2.8.7 Andere docenten

De docenten hebben in het lesgeven invloed op het pesten. Zij hebben een signalerende taak ten aanzien van pesten. Als een docent pestgedrag constateert of vermoedt, moet hij de mentor(en) van de betrokken leerlingen op de hoogte stellen.

2.8.8 Teamleider/leerlingbegeleider

De teamleider of leerlingbegeleider neemt de rol van de mentor over, wanneer het pesten het klassenverband overstijgt en wanneer het pesten zich herhaalt.

De teamleider overlegt met de zorgcoördinator, schoolmaatschappelijk werk en de schoolpsycholoog. Hij zorgt ervoor, dat trainingen gegeven worden. De teamleider verwijst leerlingen, indien nodig, door naar andere instanties.

3.0 Mogelijke signalen van een peestsituatie

In veel gevallen vertellen niet alle leerlingen, dat ze worden gepest. Uit indirecte signalen kan worden afgeleid of leerlingen worden gepest. Deze signalen kunnen zijn:

- Niet meer naar school willen.
- Niet meer thuis over school vertellen.
- Nooit meer andere kinderen mee naar huis nemen, of bij andere gevraagd worden.
- Slechtere resultaten op school dan vroeger.
- Regelmatig spullen kwijt zijn, of met kapotte spullen thuiskomen.
- Regelmatig hoofdpijn of buikpijn hebben.
- Blauwe plekken hebben (ook op ongewone plaatsen).
- Niet willen slapen, vaker wakker worden, nachtmerries hebben.
- De verjaardag niet willen vieren.
- Niet buiten willen spelen of optrekken met andere leerlingen.
- Niet alleen een boodschap durven doen.
- Niet meer naar een bepaalde club of vereniging willen gaan.
- Bepaalde kleren niet meer willen dragen.
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn.
- Zelf blessures creëren/verzinnen om niet naar school te hoeven gaan.
- Altijd als laatste worden gekozen uit een groep.
- Dicht bij de docent proberen te blijven.
- Angstig en onzeker zijn.
- Er bang, neerslachtig en huilerig uitzien.
- Overdreven clownesk gedrag vertonen.
- Afkoopgedrag vertonen: geld/snoep geven, of het maken van huiswerk voor anderen.
- Andere leerlingen kunnen ook signalen geven, dat een leerling gepest wordt. Ze vertellen bijvoorbeeld dat een leerling huult, niet mee mag doen, of altijd alleen staat in de pauze.

4. Aanpak pesten

Zuiderpark kiest voor een preventieve aanpak van pesten. Mocht er toch gepest worden, dan wordt dit, volgens een hierin opgenomen stappenplan, direct aangepakt.

4.1 Preventieve aanpak

4.1.1 Schoolreglement/schoolregels

Zuiderpark reikt aan het begin van de plaatsing van een leerling het schoolreglement uit, waarin alle regels en afspraken staan, die gelden binnen de school. Ook het pestprotocol wordt uitgereikt. Zo is iedere leerling op de hoogte, hoe de school denkt over pesten en welke maatregelen er genomen worden.

4.1.2 Lessen/ groeps gesprekken

In de eerste drie leerjaren wordt er in de introductieperiode door mentoren aandacht besteed aan het pestcontract en hoe Zuiderpark omgaat met pesten. Tijdens de introductielessen is een deel van de kennismakingslessen erop gericht goed te leren omgaan met elkaar als groep. Hierdoor ontstaat er een veilig pedagogisch klimaat. Dit vergroot de kans, dat er minder gepest wordt. De specifieke inzet van sociale vaardigheidslessen en de training van Rots & Water, zijn daar een goed voorbeeld van. Indien een mentor of docent daartoe aanleiding ziet, besteedt hij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groeps gesprek. Hierbij worden de verschillende rollen benoemd.

4.1.3 Methode voor sociaal-emotionele ontwikkeling

Kinderen brengen veel tijd door op een school. Zuiderpark staat hen daarom bij in hun sociaal-emotionele ontwikkeling. Hiervoor wordt de methode Rots & Water en de in samenwerking met schoolmaatschappelijk werk, ontwikkelde sociale vaardigheidslessen, gebruikt.

4.1.4 Anti-pest methode (m.i.v. 2015 verplicht)

Zuiderpark maakt gebruik van een eigen methodiek om het pesten tegen te gaan. De methodiek bestaat uit Rots & Water, sociale vaardigheidslessen, groepsvorming en non-verbale communicatie.

4.1.5 Enquêtes

Zuiderpark houdt jaarlijks enquêtes onder de leerlingen op het gebied van de beleving van veiligheid. Een voorbeeld is opgenomen in bijlage 10.

4.1.6 Voorbeeldgedrag

Voorbeeldgedrag van de docenten en andere medewerkers in de school is belangrijk. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar acceptatie en verschillen worden aangemoedigd, waar ruzies worden uitgesproken, waar leerlingen gerespecteerd worden in hun eigenheid en waar pestgedrag niet wordt geaccepteerd.

4.2 Vijfsporenbeleid

De aanpak van pesten heeft alleen kans van slagen als er aan alle betrokken partijen hulp wordt geboden. We volgen daarbij het vijfsporenbeleid. Zie www.pestweb.nl.

4.2.1 Steun bieden aan het kind dat gepest wordt

Enkele tips om het gepeste kind te steunen:

- Luister naar het kind en neem zijn probleem serieus.
- Overleg met het kind over mogelijke oplossingen.
- Werk samen met het kind aan oplossingen.
- Zorg zo nodig dat het kind deskundige hulp krijgt, bijvoorbeeld een sociale vaardigheidstraining om weerbaar te worden.
- Zorg voor follow-up gesprekken.

4.2.2 Steun bieden aan het kind dat zelf pest

Enkele tips om het pestende kind te steunen:

- Bespreek met het kind wat pesten voor een ander betekent.
- Help het kind om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere kinderen.
- Help het kind om zich aan regels en afspraken te houden.
- Zorg dat het kind zich veilig voelt. Leg uit wat jij, als leerkracht, gaat doen om het pesten te stoppen.
- Stel grenzen en verbind daar consequenties aan.
- Zorg voor follow-up gesprekken.

4.2.3 De ouders van het gepeste en van het pestende kind steunen

Enkele tips om ouders van het gepeste en het pestende kind te steunen:

- Neem de ouders die zich zorgen maken over pesten serieus.
- Houd de ouders op de hoogte van peestsituaties.
- Geef informatie en advies over pesten en de manieren waarop pesten kan worden aangepakt.
- Pak het pestprobleem gezamenlijk aan. Samenwerking tussen ouders en Zuiderpark is erg belangrijk.
- Verwijs, zo nodig, ouders door naar deskundige ondersteuning.

4.2.4 De rest van de klas betrekken bij de oplossingen van het pestprobleem

Enkele tips om de rest van de klas te betrekken bij de oplossingen van het pestprobleem:

- Praat met de kinderen over pesten en over hun eigen rol daarbij.
- Overleg met de kinderen over mogelijke oplossingen en over wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen.
- Werk samen met de kinderen aan oplossingen, waarbij ze zelf een actieve rol spelen.

4.2.5 De algemene verantwoordelijkheid van Zuiderpark

Zuiderpark:

- Zorgt dat de directie, de mentoren en de docenten voldoende informatie hebben over pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten in de eigen groep en de eigen school.
- Neemt stelling tegen het pesten.
- Brengt huidige situatie rond pestbeleid in kaart (bijvoorbeeld via de quick scan pestbeleid).
- Werkt aan een goed beleid rond pesten en veiligheid van leerlingen waar de hele school bij betrokken is.

4.3 Wat kunnen ouders doen bij pesten?

4.3.1 Wat kunnen ouders van een gepest kind doen?

- Neem uw kind serieus en zeg dat jullie samen met anderen gaan proberen het pesten te stoppen.
- Praat erover met uw kind of vraag uw kind om op te schrijven wat het heeft meegemaakt.
- Neem contact op met de mentor van uw zoon of dochter. De mentor regelt het verder met de mentor van de pestende leerling(en). U wordt op de hoogte gehouden door de mentor van uw kind.
- Pesten is een gewoonte geworden, die maar moeilijk af te leren is. Waarschuw uw kind dat het pesten niet meteen ophoudt, als er beter op wordt gelet.
- Samen praten over pesten, kan ook door een boek te lezen over het onderwerp.
- Geef uw kind voldoende aandacht en toon waardering voor de (kleine) dingen die goed gaan.
- Leer uw kind om op te komen voor zichzelf en anderen.
- Help uw kind zijn zelfstandigheid en weerbaarheid te vergroten.
- Soms heeft uw kind extra hulp nodig van deskundigen. Uw kind kan baat hebben bij een weerbaarheidstraining of sociale vaardigheidstraining
- Informeer regelmatig hoe het nu gaat. Houd het onderwerp bespreekbaar.

4.3.2 Wat kunnen ouders van een pestend kind doen?

- Praat over het pestgedrag met uw kind.
- Sta open voor zijn kant van het verhaal.
- Probeer achter de redenen van het pestgedrag te komen.
- Maak afspraken met uw kind om verder pestgedrag te voorkomen.
- Overleg met de mentor over de aanpak van het pestgedrag.
- Vraag uw kind regelmatig naar de gang van zaken op de school.

4.4 Wat doet Zuiderpark bij pesten?

1. *Iedere leerling of medewerker, die ziet of hoort dat er (mogelijk) gepest wordt, meldt dit bij de mentor. Ook een leerling, die zelf gepest wordt, kan dit melden bij de mentor.*
2. *De mentor heeft een oriënterend gesprek met de mogelijk gepeste leerling, wanneer niet zeker is, dat er gepest wordt.*
Als enkel een vermoeden bestaat dat een leerling gepest wordt, gaat de mentor een oriënterend gesprek aan met de mogelijk gepeste leerling. In dit gesprek moet duidelijk worden of het pesten daadwerkelijk plaatsvindt.
3. *De mentor heeft een gesprek met de pestende leerling wanneer deze bekend is.*
Dit gesprek heeft de volgende doelen:
 - a. Hem confronteren met zijn gedrag.
 - b. Mogelijke achterliggende problematiek op tafel krijgen.
 - c. Helderheid geven over het vervolgtraject bij herhaling van pesten.
 - d. Het actief aanbieden van hulp, bijvoorbeeld door de zorgcoördinator.
4. *De mentor heeft een gesprek met de gepeste leerling.*
Het is belangrijk dat de leerling ziet, dat hij serieus genomen wordt. De leerling kan zijn verhaal vertellen. Mogelijke oplossingen worden besproken.
In dit gesprek wordt gekeken of de leerling sociaal gedrag vertoont, waardoor hij een gemakkelijk doelwit vormt voor pestende leerlingen. De mentor geeft hem adviezen m.b.t. zijn gedrag naar anderen.
Als de mentor oordeelt dat dit nodig is, biedt hij hem een sociale vaardigheidstraining aan.
De mentor kan de leerling hulp aanbieden. Dit kan bijvoorbeeld hulp zijn van schoolmaatschappelijk werk of de zorgcoördinator.
5. *De mentor heeft een gesprek met de ouders.*
De mentor informeert de ouders en verzoekt hen met hun kind te praten. Hij stelt hen op de hoogte van de mogelijkheden t.a.v. het vervolgtraject en bespreekt met hen de mogelijkheden tot hulp.
6. *De mentor, de gepeste leerling en de pestende leerling hebben een gesprek.*
In dit gesprek probeert de mentor tot goede afspraken te komen.
(Een leidraad voor de diverse gesprekken is te vinden in de bijlagen)
7. *De mentor legt eventueel een sanctie op.*
8. *De mentor heeft een gesprek in klassenverband wanneer het pesten in klassenverband plaatsvindt, of wanneer niet duidelijk is wie er pest en wel het vermoeden bestaat, dat dit iemand uit de klas is.*
De mentor bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin. Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie. Hij probeert in het gesprek de groepssfeer te

herstellen en benadrukt welke verantwoordelijkheid ieder groepslid heeft. Als de mentor oordeelt dat training nodig is, biedt hij die aan.

9. *De mentor informeert andere docenten, wanneer het pesten in klassenverband plaatsvindt.*

Andere docenten zijn in hun les, aan de betreffende klas, meer alert op pestgedrag. Zij koppelen geconstateerd pestgedrag terug aan de mentor.

10. *De mentor heeft opnieuw een gesprek met de klas.*

De mentor bespreekt op een later moment met de klas nogmaals de situatie rond het pesten. Hij bespreekt met de leerlingen of de groepssfeer hersteld is. Indien nodig, komt hij hier later nogmaals op terug.

11. *De mentor controleert of afspraken worden nagekomen.*

De mentor observeert gedurende een periode de gepeste en de (voorheen) pestende leerling(en) om een indruk te krijgen of de gemaakte afspraken helpen. Binnen enkele weken vraagt hij hen of de afspraken worden nageleefd. Hij vraagt ook aan de ouders of zij van mening zijn dat de situatie is verbeterd.

12. *De mentor draagt bij herhaling van pestgedrag het dossier over aan de teamleider/leerlingbegeleider.*

Indien de pestende leerling ondanks de gesprekken en afspraken opnieuw overgaat tot pesten, meldt de mentor het gedrag aan de teamleider/leerlingbegeleider. Hij overhandigt de teamleider/leerlingbegeleider het dossier (kan digitaal) met daarin de gebeurtenissen en de afspraken, die zijn gemaakt.

13. *De teamleider heeft een gesprek met de pestende leerling.*

De teamleider bespreekt de situatie met de pestende leerling en verplicht hem een individueel programma te volgen. Dit vindt plaats in de eigen tijd en dus niet tijdens schooltijd. Het doel van dit programma is reflectie en het gevoelig maken van de pestende leerling voor wat hij aanricht bij de gepeste leerling. Het gaat in principe om ontmoetingen en huiswerk.

14. *De teamleider heeft een gesprek met de ouders.*

De teamleider informeert de ouders van de pestende leerling en van de gepeste leerling over de herhaling van het pestgedrag en over de verplichting die is opgelegd aan de pestende leerling.

15. *De teamleider informeert de directeur bij uitblijven van verbetering van het gedrag.*

Wanneer ook het verplichte pestproject geen blijvende vruchten afwerpt, adviseert de teamleider de directeur de leerling als strafmaatregel te schorsen. De directeur schorst de leerling volgens de schoolregels voor een dag. Als hij daarna opnieuw pest, wordt hij geschorst voor twee dagen. De pestende leerling en zijn ouders krijgen schriftelijk bericht van de directeur, dat de leerling verwijderd wordt, als hij ook na deze maatregel doorgaat met pesten.

4.5 Inzet sociaal-emotioneel leerlingvolgsysteem bij de aanpak van pesten

Van de gesprekken rond pesten worden aantekeningen gemaakt, die bewaard worden door de mentor in Magister. De aantekeningen komen in het dossier van, zowel de pestende, als de gepeste leerling. Ook de gemaakte afspraken worden in Magister opgenomen.

4.6 Wat doet Zuiderpark bij digitaal pesten/Cyberpesten?

Als de pestende leerling bekend is, wordt het hiervoor aangegeven pesttraject gevolgd. Vaak is dit echter niet zo en zijn de middelen, die de school heeft beperkt. Voor dit cyberpesten is er een specifiek stappenplan, zie bijlage 5.

4.7 Consequenties van pestgedrag (maatregelen)

- Er worden maatregelen getroffen door de mentor. Dit kan zijn dat leerlingen moeten nablijven, strafwerk moeten maken, een opdracht moeten uitvoeren e.d.
- Leerlingen moeten een herstelgesprek voeren met mentor en de gepeste leerling(en).
- Leerlingen kunnen verplicht worden een training te volgen.
- Leerlingen kunnen één, of bij herhaling, twee dagen geschorst worden.
- Leerlingen kunnen verwijderd worden, indien blijkt dat zij blijven terugvallen in hun pestgedrag.
- Verschillende vormen van digitaal pesten zijn strafbaar. Ook wanneer lichamelijk letsel of materiële schade is toegebracht, kan de politie worden ingeschakeld.

5. Bijlagen

5.1 Bijlage 1 Leidraad voor een oriënterend gesprek bij een vermoeden van pesten

In het gesprek gaat de mentor na wat er aan de hand is. Daarbij moet achterhaald worden of het probleem dat verteld wordt, het echte probleem is, of dat er nog een probleem achter zit.

De leerling krijgt de gelegenheid zijn verhaal te vertellen. De mentor stelt gerichte vragen. Hij koppelt aan de leerling terug wat hij gehoord en begrepen heeft, zodat de geschetste situatie voor leerling en mentor overeenkomt (zie verder bijlage 3).

5.2 Bijlage 2 Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

Dit gesprek heeft de volgende doelen:

- Hem confronteren met zijn gedrag.
- Mogelijke achterliggende problematiek op tafel krijgen.
- Helderheid geven over het vervolgtraject bij herhaling van pesten.
- Het actief aanbieden van hulp, bijvoorbeeld door de zorgcoördinator.

Confronteren: Houd de pestende leerling zijn pestgedrag voor. Maak hem duidelijk welk probleem je hebt met dit gedrag en wat het voor de gepeste leerling inhoudt. Overtuig je ervan dat de pestende leerling de boodschap begrepen heeft. Behandel de reactie van de leerling serieus en sta er voor open. Vraag aan de pestende leerling zijn medewerking om zo te komen tot een plezierigere manier van omgang met elkaar.

Achterliggende oorzaken: Wanneer het probleem benoemd is, richt je je op het waarom. Vraag hem hoe het komt, dat de leerling dit gedrag nodig heeft. Vraag: Wat levert het jou op? Wat reageer je af op die ander? Etc. Maak de leerling duidelijk dat er een tekort aan empathisch vermogen zichtbaar wordt in dit gedrag en vraag hem wat hij daaraan gaat doen.

Vervolgtraject: Maak hem duidelijk dat het pestgedrag moet stoppen. Maak hier afspraken over. Maak ook een afspraak voor het gesprek, waar de gepeste leerling bij zal zijn. Wijs op de mogelijke gevolgen, als het pestgedrag niet stopt.

Hulp aanbieden: Bied de leerling hulp aan, ook als de leerling zelf aangeeft, dat hij geen hulp nodig heeft.

5.3 Bijlage 3 Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling

- Luister en stel vragen. Laat zien dat je wilt helpen, maar doe nog niks.
- Bespreek wat de leerling al heeft gedaan om het (digitaal) pesten te stoppen.
- Bespreek wat hij zelf kan doen om pesten tegen te gaan.
- Bedenk samen de volgende stap; wat gaan we nu samen doen.
- Doe niets buiten de leerling om.

Vragen:

- *Klopt het dat je gepest wordt? (H)erkenning van het probleem.)*
- *Door wie word je gepest? (Doorvragen: Zijn er nog meer?)*
- *Waar word je gepest? (Doorvragen: Zijn er nog meer plekken?)*
- *Hoe vaak word je gepest?*
- *Hoe lang speelt het pesten al?*
- *Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?*
- *Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?*
- *Zijn er jongeren, die jou wel eens proberen te helpen?*
- *Wat wil je dat er nu gebeurt? Wat wil je bereiken?*

Bespreek met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten:

- *Waar wil de leerling aan werken om de situatie te verbeteren?*
- *Hoe communiceert de leerling met anderen?*
- *Welke lichaamstaal speelt een rol?*
- *Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?*
- *Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pestende leerling(en)?*

Gepeste jongeren lopen vaak rond met het gevoel dat er iets mis is met hen. Daardoor hebben ze moeite om voor zichzelf op te komen. Diep van binnen denken ze, dat de pestende leerling(en) gelijk geeft. Besteed hier aandacht aan, want niemand kan een ander klein maken, zonder diens toestemming.

5.4 Bijlage 4 Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling en de pestende leerling (en)

De mentor probeert een dialoog mogelijk te maken tussen twee partijen, die er samen niet uitkomen.

De twee partijen hebben een conflict, waar zij zelf niet meer uit kunnen komen. Beide partijen hebben persoonlijke emoties overgehouden n.a.v. vorige botsingen. Beiden denken het recht aan hun kant te hebben en vinden dat de ander onjuist handelt. De bemiddelaar moet weer beweging in de situatie krijgen, zonder dat de partijen het gevoel hebben dat ze gezichtsverlies lijden.

Voorafgaand aan het gesprek heeft de mentor zich een duidelijk beeld gevormd waar de zaak over gaat en welke beleving beide partijen hebben.

Nodig beide partijen uit toelichting te geven op de zaak, zo nodig verhelderen door terugkoppelen, samenvatten en vragen stellen.

In wisselwerking met beide partijen een probleemstelling formuleren.

Beide partijen laten verklaren, dat deze situatie om beweging vraagt van beide kanten. Beiden moeten bereid zijn om in beweging te komen.

5.5 Bijlage 5 Het stappenplan na een melding van cyberpesten

1.) Bewaar de berichten. Probeer de berichten, waarin het pestgedrag voorkomt, te bewaren. Vertel leerlingen hoe ze dat kunnen doen (afdrukken, selecteren en kopiëren, MSN-gesprekken opslaan).

2.) Blokkeer de afzender. Leg de leerling zo nodig uit hoe hij de pestmail kan blokkeren.

3.) Probeer de pestende leerling *op te sporen*. Soms is de pestende leerling te achterhalen door uit te zoeken van welke computer op school het bericht is verzonden. Neem contact op met de ICT-coördinator of de systeembeheerder. Het is mogelijk om van het IP adres van de e-mail af te leiden van welke computer het bericht is verzonden. Ook is er van alles mogelijk via de helpdesk.

4.) Neem contact op met de ouders van de gepeste leerling. Geef de ouders voorlichting over welke maatregelen zij thuis kunnen nemen.

5.) Verwijs de ouders zo nodig door. Er zijn twee telefoonnummers, die ouders kunnen bellen met vragen, namelijk:

- 0800-5010: de onderwijstelefoon
- 0900-11131113: de vertrouwensinspectie

6.) Adviseer aangifte. In het geval dat een leerling stelselmatig wordt belaagd, is er sprake van stalking en dan kunnen de ouders aangifte doen. Ook wanneer de gepeste leerling lichamelijk letsel of materiële schade is toegebracht, kan de politie worden ingeschakeld.

7.) De zorgcoördinator. Verwijs de pester en/of de gepeste door naar de zorgcoördinator wanneer verdere begeleiding nodig is.

5.5.1 Bijlage 6 Internetprotocol Zuiderpark

Hierbij verklaar ik, dat ik me aan de volgende afspraken zal houden:

1. Ik zal nooit mijn naam, (e-mail)adressen of telefoonnummers doorgeven op internet zonder toestemming van mijn juf of meester.
2. Bij gebruik van een zoekmachine gebruik ik normale woorden (zoektermen). Ik zoek geen woorden, die te maken hebben met grof woordgebruik, racisme, discriminatie, seks of geweld.
3. Ik vertel het mijn juf/meester als ik informatie zie of e-mailberichten krijg, waardoor ik me niet prettig voel, of die ik niet vertrouw i.v.m. mogelijke virussen.
4. Ik weet dat alle sites, die ik bezoek worden geregistreerd.
5. Ik ben mij er van bewust, dat de school altijd inzage heeft in alles wat ik op de computer doe.
6. Ik zal nooit afspreken met iemand, die ik op internet 'online' heb ontmoet en die ik verder niet ken, zonder toestemming van mijn juf/meester of ouders.
7. Ik verstuur geen e-mail zonder overleg met mijn juf/meester.
8. Ik mag geen bestanden downloaden zonder overleg met mijn juf of meester.
9. Ik print alleen met toestemming van mijn juf of meester.
10. Ik verander geen instellingen of screensavers.
11. Ik spreek met mijn juf/meester af op welk tijdstip en hoe lang ik op internet mag en welke programma's ik mag gebruiken.
12. Als ik toestemming krijg van mijn juf/meester om te chatten, mag dat alleen met een andere school, of met een instantie die met school te maken heeft (educatieve doeleinden). Ik gebruik daarbij niet mijn eigen naam, adres en telefoonnummer, maar een schuilnaam.
13. Wanneer ik mij niet houd aan dit protocol, mag ik vier weken niet op school internetten.

Naam:

Datum:

Handtekening leerling:

.....

Handtekening mentor:

.....

Handtekening ouder(s):

.....

5.6 Bijlage 7 Tips voor leerlingen om zich veilig te voelen

5.6.1 Hoe voorkom je digitaal pesten en misbruik?

- Bedenk dat niet alles waar is, wat je op het internet tegenkomt.
- Gebruik een apart hotmailadres om jezelf te registreren op websites. Kies een e-mailadres dat niet je eigen voor- en achternaam volledig weergeeft.
- Gebruik altijd een bijnaam als chat.
- Zorg dat je wachtwoorden geheim blijven en niet makkelijk te raden zijn. Als anderen wel binnen zijn gekomen, neem dan contact op met de beheerder van de site.
- Als je een vervelend gevoel hebt over iets wat je hebt gezien of meegemaakt, vertrouw dan op je gevoel en vertel het aan iemand die je vertrouwt.
- Blijf zelf respectvol naar anderen, scheld niet terug.
- Ga weg uit de chatroom, wanneer er iets vervelends gebeurt.
- Verwijder onbekende mensen uit je MSN/Facebook contactlijst.
- Bel of mail niet zomaar met personen, die je alleen van internet kent, spreek niet met ze af zonder dat je ouders dit weten.
- Verstuur zelf geen flauwe grappen, dreigmail of hate-mail
- Geef geen persoonlijke informatie aan mensen, die je alleen van chatten kent. Let vooral op bij foto's van jezelf. Als je een foto op internet zet, kan deze gemakkelijk gekopieerd en op een andere website geplaatst worden. Zo kan hij jarenlang terug te vinden zijn. Foto's kunnen ook bewerkt worden.
- Wees zeer voorzichtig met het gebruik van je webcam. Jouw beelden kunnen worden opgeslagen en worden gebruikt om ze aan andere personen te laten zien. Ze kunnen ook voor doeleinden gebruikt worden, die jij niet wilt.

5.6.2 Wat kun je tegen cyberpesten en misbruik doen?

- Niet persoonlijk opvatten als het van mensen komt, die je niet kent. De anonimiteit van internet maakt dat mensen makkelijker gaan schelden.
- Reageer niet op pestmails of andere digitale pesterijen.
- Verwijder zo mogelijk de e-mail zonder hem te openen. Als je niet reageert, gaan pesters vaak op zoek naar iemand anders om te pesten.
- Blokkeer de afzender. Als het gaat om sms-jes op de mobiele telefoon, dan heb je soms de mogelijkheid om nummers te blokkeren.
- Bewaar de bewijzen. Maak een print of sla ze op. Van het IP adres van de e-mail kan soms worden afgeleid, van welke computer de e-mail verzonden is.
- Een provider heeft vaak een helpdesk, die klachten over nare mail aan kan nemen. Men heeft daar ook de technische mogelijkheden om na te gaan wie de mail heeft verstuurd. Bel de helpdesk op.
- Ga naar je mentor. Deze zal je verder helpen om het pestgedrag te stoppen.
- Bij stalken kun je aangifte doen bij de politie. Het is strafbaar. Voor meer informatie over aangifte doen: www.pestenislaf.nl.

6. Bijlage 8 Pestcontract

Contract "Veilig in en om Zuiderpark "

Van : _____

Iedereen, die dit contract ondertekent, zal zich aan de gemaakte afspraken moeten houden, zowel in school als daarbuiten.

1. Ik noem medeleerlingen bij de voornaam.
2. Ik blijf van medeleerlingen af.
3. Ik scheld niemand uit.
4. Ik heb respect voor iedereen.
5. Ik accepteer de ander, zoals hij of zij is.
6. Ik discrimineer niet.
7. Ik lach niemand uit.
8. Ik vind dat iedereen bij de "Zuiderpark familie" hoort.
9. Ik ruim mijn eigen afval op.
10. Ik blijf van andermans spullen af.
11. Ik roddel niet.
12. Ik bedreig niemand, ook niet met woorden of digitaal.
13. Als ik ruzie heb, probeer ik dat uit te praten.
14. Als ik ruzie heb en uitpraten lukt niet, dan bespreek ik dit met mijn mentor.
15. Als ik weet dat iemand gepest wordt, meld ik dat bij mijn mentor.
16. Pesten melden, is GEEN klikken.
17. Ik behandel iedereen, zoals ik zelf behandeld wil worden.

Ik ben het eens met alle bovenstaande regels.

Plaats: Rotterdam

Datum:

Handtekening:

Leerling

ouder(s)/verzorger(s)

Mentor

.....

.....

.....

7. Bijlage 9 Links, films en publicaties over pesten en instanties, die zich bezighouden met pesten:

7.0.1 Internetsites

<http://pesten.startpagina.nl>

<http://pesten.startkabel.nl>

www.pestweb.nl

Informatie, advies en tips over pesten voor kinderen, ouders en leerkrachten.

www.pestenislaf.nl

informatie van de Stichting Kinderconsument.

www.pesten.net

Voor en door gepeste leerlingen, opgericht door Bob van der Meer.

www.stopdigitaalpesten.nl

Campagne van SIRE

www.digibewust.nl

Een informatieve site van het Ministerie van Economische Zaken, die u als consument of zakelijke gebruiker informeert over het veilig gebruik van internet.

www.ppsi.nl

PPSI is een expertisecentrum van het APS op het gebied van bestrijden en voorkomen van (homo)seksuele intimidatie en seksueel misbruik in het onderwijs. Aansluitend op het werkgebied van vertrouwenspersonen kunt u bij PPSI ook terecht voor informatie over: pesten, geweld, discriminatie en racisme.

www.schoolenveiligheid.nl

Centrum School en Veiligheid van het APS verzamelt en verspreidt informatie en deskundigheid op het gebied van schoolveiligheid en adviseert schoolleiders, docenten, onderwijsondersteunend personeel etc.

<http://veilig.kennisnet.nl>

Handreikingen en links voor ouders, leraren, kinderen etc. Deze website is onderdeel van de programmalijn "Veilig en eenvoudig" van het SURFnet/Kennisnet project.

7.0.2 Films met als thema pesten

Mean creek (2005)

Mean girls (2006)

Bluebird, regisseur: Mijke de Jong

De tasjesdief, regisseur: Maria Peters

Pudding Tarzan, regisseur: Soren Kragh- Jacobson

Spijt!

7.0.3 Boeken

Carry Slee:

Spijt!

Ellen Tijsinger:

Morgenster

Peter Pohl:

We noemen hem Anna

Jan de Zanger:

Hadden we er maar wat van gezegd!

Aidan Chambers:

Tirannen

Evert Hartman:

Oorlog zonder vrienden

8. Bijlage 10 Thermometer pesten in de klas

Leerling gegevens

De afname van deze vragenlijst gebeurt anoniem, maar toch zouden wij een paar dingen van je willen weten:

- Ik ben een jongen / meisje (omcirkel het juiste woord)
- Ik zit in klas
- Het geboorteland van mijn vader is
- Het geboorteland van mijn moeder is

Over de laatste maand:

	nooit					altijd				
1. Ik voel me op school veilig genoeg om:										
- te zijn wie ik ben	0	1	2	3	4	5				
- voor mijn geloof uit te komen	0	1	2	3	4	5				
- mijn mening te geven	0	1	2	3	4	5				
- te kiezen en te doen wat ik wil	0	1	2	3	4	5				
- te gaan en te staan waar ik wil	0	1	2	3	4	5				
2. Ik voel mij veilig										
- in de klas	0	1	2	3	4	5				
- in het schoolgebouw	0	1	2	3	4	5				
- in de kantine / aula / overblijfruimte	0	1	2	3	4	5				
- op het schoolplein	0	1	2	3	4	5				
- in de buurt van de school	0	1	2	3	4	5				
3. Ik voel me veilig, omdat de school										
- goed op naleving van de regels let	0	1	2	3	4	5				
- goed helpt als je hulp vraagt	0	1	2	3	4	5				
- goed optreedt tegen pesten en geweld	0	1	2	3	4	5				
- goed optreedt tegen discriminatie	0	1	2	3	4	5				
4. Ik voel me onveilig op school door										
- leerlingen	0	1	2	3	4	5				
- docenten	0	1	2	3	4	5				
- andere personeelsleden op school	0	1	2	3	4	5				
- leerlingen van een andere school	0	1	2	3	4	5				
5. Ik voel me onveilig op school door										
- uitschelden	0	1	2	3	4	5				
- bedreiging met woorden	0	1	2	3	4	5				
- stuk maken of stelen van mijn spullen	0	1	2	3	4	5				
- uitsluiting (niet meer mogen meedoen)	0	1	2	3	4	5				
- pesten	0	1	2	3	4	5				
- lichamelijk geweld	0	1	2	3	4	5				
- bedreiging met een wapen	0	1	2	3	4	5				
- discriminatie	0	1	2	3	4	5				
- seksueel geweld (kijken, woorden, aanraking)	0	1	2	3	4	5				
6. Ik word op school gepest of gediscrimineerd										
- om hoe ik eruit zie	0	1	2	3	4	5				
- om wat ik wel en niet goed kan	0	1	2	3	4	5				
- om mijn afkomst, geloof of cultuur	0	1	2	3	4	5				
- om de manier waarop ik spreek en schrijf	0	1	2	3	4	5				
- omdat ik een jongen of een meisje ben	0	1	2	3	4	5				

- omdat ik homo of lesbo ben	0	1	2	3	4	5
------------------------------	---	---	---	---	---	---

7. Ik maak het voor anderen onveilig op school door

- uitschelden	0	1	2	3	4	5
- bedreiging met woorden	0	1	2	3	4	5
- stuk maken/stelen van spullen van anderen	0	1	2	3	4	5
- uitsluiting (niet meer laten meedoen)	0	1	2	3	4	5
- pesten	0	1	2	3	4	5
- lichamelijk geweld	0	1	2	3	4	5
- bedreiging met een wapen	0	1	2	3	4	5
- discriminatie	0	1	2	3	4	5
- seksueel geweld (kijken, woorden, aanraking)	0	1	2	3	4	5

9. Nawoord

Dit pestprotocol is een combinatie van reeds bestaande protocollen van de vestigingen Slinge, Carré College en Eenheid Zorg. Enkele onderdelen zijn toegevoegd.